

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากเหตุฉกรรจ์

ในการศึกษากฎหมายอาญานั้น ความรู้เบื้องต้นในเรื่องโทษถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องโทษเพื่อแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโทษและการกระทำความผิด

ทุกสังคมต้องการความสงบสุข ดังนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการที่ใช้ในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคม ซึ่งก็คือระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเคารพเชื่อฟังเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายอาญาที่มีโทษเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ไม่ให้มีการกระทำที่ถือว่าการละเมิดต่อกฎหมายเกิดขึ้น และการลงโทษที่เป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการข่มขู่ไม่ให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายของสังคมหรือละเมิดต่อกฎหมาย ดังนั้น กฎหมายอาญาจึงได้มีการกำหนดโทษไว้เสมอสำหรับความผิดแต่ละฐาน โดยโทษที่กำหนดไว้นั้นจะหนักเบาเพียงใด สืบเนื่องมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดเรื่องโทษกับการกระทำความผิด

(1) การลงโทษในสมัยโบราณ

การลงโทษในสมัยก่อน ซึ่งเกิดขึ้นตามชนเผ่าต่าง ๆ ก่อนที่จะเป็นชาติหรือเป็นประเทศนั้น มุ่งลงโทษแก่ใครก็ได้ที่สังคมตกลงจะกระทำ ซึ่งผู้ถูกลงโทษอาจมิใช่ผู้กระทำผิดจริง แต่จะต้องรับโทษทัณฑ์ตามเงื่อนไขของชนเผ่า นั้น ๆ โดยการตอบสนองต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในสมัยโบราณจะต้องมีวิธีการตั้งแต่การจ่ายค่าปรับ จนถึงการพิจารณาคดีโดยการต่อสู้ การเนรเทศ การประหารชีวิตโดยการทรมาน

ระบบการแก้แค้นแบบโบราณ (lex talionis)¹ คือแบบตาต่อตา ได้ถูกใช้ต่อเนื่องมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยในแต่ละครอบครัว แต่ละเผ่า หรือแต่ละชุมชนได้รักษาให้ดำรงคงอยู่โดยไม่ต้องอาศัยการรวบรวมบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมาย กระทั่งเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว กษัตริย์ฮัมมูราบี (Hammurabi) แห่งบาบิโลเนียได้ประมวลกฎหมายขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งก็ยังคงไว้ซึ่งวิธีการที่รุนแรง ต่อมาแนวความคิดเรื่องตาต่อตาได้รับการถ่ายทอดมาถึงพวกฮีบรู แต่ได้ถูกนำไปใช้ภายใต้หลักกฎหมายพระคัมภีร์เก่า โดยออกมาในรูปการจ่ายค่าทดแทนเป็นตัวเงินแก่ผู้เสียหายเมื่อได้กระทำผิดกฎหมาย หรือกระทำโดยประมาท พวกฮีบรูได้ใช้วิธีการปรับอย่างกว้างขวางในความผิดหลากหลาย รวมทั้งฐานปล้นทรัพย์ และลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ส่วนโทษประหารชีวิตนั้นจะใช้กับความผิดฐานฆ่าผู้อื่น และความผิดต่อศาสนา แต่เนื่องจากโทษประหารชีวิตมีข้อจำกัดมากมายในทางปฏิบัติ การลงโทษด้วยวิธีนี้จึงมีน้อยมาก

ต่อมาในยุคโรมัน โทษประหารชีวิตได้ถูกใช้อย่างกว้างขวาง จนได้รับการจารึกลงในประวัติศาสตร์ การล่มสลายของอาณาจักรโรมันเป็นผลให้เกิดหลักยุติธรรม (rule of law) ตลอดทั้งยุโรปมีการฟื้นฟูกฎหมายขึ้นมา วิธีการปรับและจ่ายค่าทดแทนกลายเป็นรูปแบบการลงโทษที่สำคัญ การลงโทษเป็นแบบเดาสุ่ม ปราศจากการพิสูจน์หลักฐานให้เป็นการแน่นอนอย่างในปัจจุบัน² และในช่วงสมัยกลางของยุโรป ใช้วิธีการลงโทษประหารชีวิตกันอย่างกว้างขวางต่อเนื่องเรื่อยมา โดยใช้ร่วมกับวิธีการทรมานเสมอ ซึ่งถือว่าการยับยั้งต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยความเชื่อทั่วไปของสมัยนั้นก็คือ ยิงลงโทษรุนแรงเท่าใด การยับยั้งต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็ได้ผลดียิ่งขึ้นเท่านั้น

เมื่อเกิดความไม่เท่าเทียมกันในการลงโทษ โดยผู้ที่ร่ำรวยและมีอิทธิพล มักจะถูกลงโทษเพียงเล็กน้อย หรือไม่ต้องรับโทษเลยในการกระทำผิด ที่จะกลายเป็นการทรมานหรือประหารชีวิตสำหรับคนยากจน ซึ่งเรื่องนี้ได้ถูกคัดค้านอย่างรุนแรงจากสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical School)

¹ แปลตามตัวได้ว่า กฎหมายตอบแทน (Law of Retaliation).

² Karl O. Christiansen, *Some Considerations on the Possibility of a Rational Criminal Policy*

"Report Material Series No.7." UNAFEI, March 1974, pp.52.

(2) การลงโทษตามสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical School)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้เกิดการต่อต้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีชอบ ซึ่งรวมทั้งวิธีการพิจารณาลับหลัง และการใช้วิธีการทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ แนวความคิดสมัยนี้มีพื้นฐานจากสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่กล่าวว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาด้วยความเสมอภาคกัน” ดังนั้นการลงโทษก็ต้องเป็นการลงโทษที่เสมอภาค (equality of punishment) เช่นกัน

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าในยุโรปแต่เดิมนั้น การลงโทษเป็นไปอย่างป่าเถื่อน และตามอำเภอใจ โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้กระทำผิด Cesare Beccaria ได้เสนอความเรียงเรื่องอาชญากรรมและการลงโทษ (Essay on Crimes and Punishment) เรียกร้องให้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดแต่ละอย่าง และลงโทษชนทุกชั้นเท่าเทียมกัน

แนวความคิดหลักของสำนักนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีจิตใจอันเป็นอิสระ (Free Will) สามารถเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกหรือผิดได้ เพราะฉะนั้นเมื่อมนุษย์มีอำนาจที่จะตัดสินใจกระทำผิดหรือไม่กระทำ ความหนักเบาของโทษที่ตามมากก็จะขึ้นอยู่กับความผิดของบุคคลนั้น¹ ดังนั้นการลงโทษก็จะเป็นการยับยั้งอาชญากรรมได้ กฎหมายต่าง ๆ ได้มีการประมวลรวบรวม และเผยแพร่ออกไป ความผิดแต่ละฐานก็จะมีบทลงโทษ และผู้พิพากษาจะต้องออกคำพิพากษาที่เหมือนกัน สำหรับความผิดฐานเดียวกัน เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพที่จะเลือกตามต้องการ ดังนั้นการลงโทษก็ต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปตามบุคลิกภาพ หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ของผู้กระทำผิด ความสำคัญของสำนักนี้จึงเป็นไปที่การกระทำผิดมากกว่าตัวผู้กระทำผิด

อย่างไรก็ตาม หลักใหญ่ของแนวความคิดหรือทฤษฎีการลงโทษของสำนักนี้เป็นไปในด้านนามธรรม โดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นจริงเท่าใดนัก คือจะนำไปใช้ได้เฉพาะในสังคมที่ทุกคนมีผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันและเหมือนกัน ดังนั้นการพยายามใช้กฎหมายโดยไม่พิจารณาถึงเหตุแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้ศาลต้องประสบปัญหาในการกำหนดโทษที่เท่าเทียมกันต่อผู้กระทำผิดครั้งแรกและกับผู้กระทำผิดซ้ำ จากหลักที่ต้องกำหนดโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิด ซึ่งมีโทษตายตัว ต่อมานักอาชญาวิทยาจึงได้เปลี่ยนแนวคิดให้มีการกำหนดโทษให้เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิด โดยเห็นว่าเหมาะสมกว่าทฤษฎีการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิด

¹ Edwin H.Sutherland and Danald R.Cressey, *Criminology*, (n.p. : J.B.Lippincott, 1974), p.301.

(3) การลงโทษตามสำนักนีโอคลาสสิก (Neo-Classical School)

แนวความคิดของสำนักนีโอคลาสสิกยอมรับว่า มนุษย์มีความสามารถและมีความรับผิดชอบไม่เท่าเทียมกัน จึงไม่ควรได้รับการลงโทษเท่ากัน สำนักนีโอคลาสสิกพัฒนาขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยมีแนวคิดหลัก ๆ ในเรื่องของการลงโทษเช่นเดียวกับสำนักคลาสสิก แต่เห็นว่าแนวความคิดในการลงโทษของสำนักคลาสสิกค่อนข้างจะรุนแรง และครอบงำจิตใจมนุษย์มากเกินไป สำนักนี้ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงทฤษฎีเจตจำนงคืออิสระ โดยเห็นว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดควรพิจารณาในด้านอายุ สภาวะจิตใจ ความสามารถ ความวิกลจริต ซึ่งมีผลกระทบต่อความรู้และเจตนาของผู้กระทำผิดในระหว่างกระทำ รวมทั้งเรื่องการไตร่ตรองไว้ก่อน และเหตุบรรเทาโทษอื่น ๆ ประกอบด้วย และควรคำนึงถึงการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้มากขึ้นด้วย แนวความคิดของสำนักนีโอคลาสสิกเน้นไปยังในทางที่จะใช้โทษเป็นเครื่องเยี่ยวยาให้ผู้กระทำความดีเป็นคนดีขึ้น¹ และนอกจากนี้สำนักนีโอคลาสสิกยังยอมรับให้มีพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้การในศาลเรื่องระดับของความรับผิดชอบด้วย ซึ่งรูปแบบของแนวความคิดของสำนักนีโอคลาสสิกที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขบางอย่างนี้ ได้กลายเป็นรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้กันอยู่ในโลกตะวันตก

(4) การลงโทษตามสำนักอาชญาวิทยาแบบปฏิฐานนิยม (Positive School)

เป็นแนวความคิดที่ปฏิเสธความเชื่อของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม และสำนักนีโอคลาสสิกในเรื่องของจิตใจอันเป็นอิสระของมนุษย์โดยสิ้นเชิง แต่เชื่อว่าการที่มนุษย์ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำความผิดกฎหมายนั้น เกิดขึ้นจากสภาพเงื่อนไขที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ คือเชื่อว่าการที่มนุษย์ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำความผิดกฎหมายนั้นเนื่องมาจากสาเหตุทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาเหตุหรือปัจจัยทางชีววิทยา การลงโทษจึงควรให้เหมาะสมกับประเภทของอาชญากร² แนวความคิดนี้พิจารณาและศึกษาจากความเป็นจริงมากกว่าแนวคิดของสำนักก่อน ๆ

¹ วิจิตร ลุกลิตานนท์, กฎหมายอาญาภาค 1, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 30.

² ชาย เสวิกุล, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2511), หน้า 206-215.

แนวความคิดของสำนักนี้ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษโดยมีเหตุผลเพื่อที่จะตอบแทนแก่ผู้กระทำผิดอย่างสาสม แต่เชื่อว่าควรจะทำโดยความมุ่งหมายที่จะแก้ไขสาเหตุของการกระทำผิดจึงจะเป็นการถูกต้องและเกิดประโยชน์ นอกจากนี้ สำนักนี้ยังไม่เห็นด้วยกับการลงโทษเพื่อให้เกิดความหวาดกลัวไม่กล้าประกอบอาชญากรรม เพราะสำนักนี้เห็นว่าบางคนไม่มีความสามารถที่จะรู้สึกผิดชอบเช่นเดียวกับคนปกติ ฉะนั้นคนประเภทนี้ก็จะไม่หวาดหวั่นตามที่คาดหมาย และในส่วนของ การแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำผิดนั้น ควรจะเลือกปฏิบัติต่อบางคนเท่านั้นเป็นการเฉพาะตัว

ต่อมาทฤษฎีของสำนักนี้ได้ถูกวิจารณ์อย่างมาก เช่นการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่มีการแบ่งประเภทอาชญากรเพียงไม่กี่ประเภทเท่านั้น ไม่ได้วางวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายคนไป นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเกิดมาโดยได้รับลักษณะของร่างกายและจิตใจถ่ายทอดมาจากพันธุกรรมนั้น เป็นสาเหตุโดยตรงให้คนเราประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดหรือทฤษฎีของสำนักต่าง ๆ เหล่านี้ถือว่ามี ความสำคัญเพราะแนวความคิดต่าง ๆ นั้นได้ก้าวล้ำออกจากยุคของตัวเอง และยังคงใช้กันอยู่ในระบบยุติธรรมทางอาญา

2.1.2 จุดประสงค์ของการลงโทษ

(1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

เป็นมรดกตกทอดมาจากวิธีการตอบสนองต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในสมัยโบราณ นั่นคือแนวความคิดเรื่อง Lex Talionis โดยเน้นว่าผู้กระทำผิดจะต้องรับผิดสำหรับการกระทำผิดอันนั้น แนวคิดเช่นนี้ในบางครั้งก่อให้เกิดสภาวะการณ์ที่ไม่เข้าที่ เช่นนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิต จะได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อที่จะทำให้แน่ใจว่าเขามีสุขภาพดีพอที่จะถูกประหารชีวิต หากมีการตายก่อนถึงกำหนดประหาร ก็จะกล่าวกันว่า เขาหลบหนีจากตะแลงแกง หรือเก้าอี้ไฟฟ้า ฯลฯ ไปเสียแล้ว

ภายในตัวจุดประสงค์อันนี้ยังมีแนวความคิดทางศาสนาแทรกอยู่ นั่นคือ เรื่องการชดเชยความผิด (Expiation) ตามกฎหมายฮีบรูว์ การลงโทษทางกายภาพหลายรูปแบบ นับจากการเฆี่ยน 39 ครั้ง ไปจนถึงการประหารชีวิตโดยถูกขว้างด้วยก้อนหินนั้น กฎหมายถือว่าไม่ใช่เป็นการลงโทษ แต่เป็นการให้โอกาสแก่คนบาปได้ชดเชยการกระทำผิดของเขา มีบทความ

ที่น่าสนใจอันหนึ่งเกี่ยวกับแนวความคิดนี้ของ Else และ Stephenson ซึ่งกล่าวว่า “การชดเชยความผิด เป็นหนทางบริสุทธิ์ที่จะผ่านจากการเป็นศัตรูไปสู่การปรองดองกัน”

(2) การลงโทษเพื่อข่มขู่และยับยั้งอาชญากรรม

การลงโทษเพื่อข่มขู่และยับยั้งอาชญากรรม เพิ่งจะมีขึ้นในศตวรรษที่ 18 ตามแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม โดยเบคคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้กล่าวว่า เจตนาของการลงโทษไม่ควรจะเป็นการทรมานผู้กระทำความผิดหรือชดเชยความผิด แต่ควรจะป้องกันบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิดเช่นเดียวกันนั้น และการลงโทษที่ยุติธรรมควรมีอัตราความรุนแรงเพียงพอที่จะยับยั้งคนอื่น การลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้ก็เพื่อจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ และเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป อีกประการหนึ่งก็เป็นการเตือนมิให้คนอื่น ๆ ทำตามอย่างผู้กระทำความผิด เพราะจะถูกลงโทษเช่นเดียวกัน สมมติฐานภายใต้แนวความคิดนี้มีอยู่ว่า ถ้าสังคมไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ระบบความยุติธรรม และลงโทษผู้กระทำความผิดตามความผิดของเขาแล้ว ก็เท่ากับว่าสังคมส่งเสริมอาชญากรรม อาชญากรรมก็จะเกิดมากขึ้น

(3) การลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด

การลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้โทษจำคุกอย่างกว้างขวาง เหตุผลก็มีอยู่ว่าการลงโทษมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงผู้กระทำความผิดและอาจจะปรับปรุงแก้ไขได้สำเร็จ โดยการก่อให้เกิดความกลัวว่าจะมีการลงโทษซ้ำอีก โดยก่อให้เกิดความสำนึกว่า อาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษ หรือโดยการทำลายนิสัยต่างๆ ที่อาชญากรรมได้สร้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าโทษเป็นการจำคุกระยะยาวผู้กระทำความผิดก็จะไม่มีโอกาสแสดงนิสัยเหล่านั้น¹ กล่าวโดยสรุป จุดประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข ก็คือประสงค์ที่จะให้ผู้กระทำความผิดและได้รับการลงโทษ เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก โดยพยายามหาทางให้ผู้ที่ได้กระทำความผิดมาแล้วเกิดวัตถุประสงค์ที่จะยับยั้งไม่กระทำความผิดซ้ำอีก แล้วยังต้องทำให้ผู้นั้นเกิดความสามารถที่จะยับยั้งเช่นนั้นด้วย ด้วยเหตุนี้วิธีลงโทษผู้กระทำความผิดจึงเน้นหนักไปในทางบำบัดมากกว่าการลงโทษ เช่น การอบรมทางศาสนา และทางศีลธรรม การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาทั่วไป การรักษาพยาบาล การแก้ไขสภาพแวดล้อม และการให้ความช่วยเหลือหลังพ้นโทษ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการลงโทษมิได้มีจุดประสงค์

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 178.

เพื่อการแก้แค้นทดแทนหรือการข่มขู่เท่านั้น แต่การลงโทษควรมีการแก้ไขผู้กระทำความผิดและเตรียมการให้บุคคลเหล่านั้นเข้าสู่สังคมได้เหมือนปกติ

(4) การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม

ทฤษฎีนี้เห็นว่าการลงโทษควรมีจุดประสงค์ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก การลงโทษตามทฤษฎีนี้คล้ายกับทฤษฎีข่มขู่และทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขในข้อที่ว่า มุ่งหมายจะไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำอีก แต่แตกต่างกันที่ว่า ทฤษฎีข่มขู่มุ่งให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก และตามทฤษฎีปรับปรุงแก้ไขมุ่งอบรมให้ผู้กระทำความผิดไม่กระทำความผิดอีกโดยสมัครใจ โดยปรับปรุงแก้ไขให้ตัวเขาสามารถงดเว้นกระทำความผิดได้ แต่ตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมนี้มุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอีก โดยทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ การลงโทษเพื่อการป้องกันสังคมเริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีการนำเอาวิธีการลงโทษจำคุกมาใช้ เพราะโทษจำคุกย่อมทำให้ผู้ที่ถูกจำคุกอยู่ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพการงานหรือความเดือดร้อนให้สังคมได้อีก อย่างน้อยก็เป็นภาระชั่วคราวระหว่างที่ถูกจำคุก การลงโทษจำคุกเป็นวิธีการจำกัดอิสรภาพและการเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิด ซึ่งโอเพินไฮเมอร์ (Openheimer) เรียกวิธีการนี้ว่า “ทฤษฎีลดความสามารถ” (Theory of disablement) และได้นำวิธีการนี้มาใช้กับผู้กระทำความผิดเกือบทุกประเภท ตั้งแต่จำคุกระยะสั้นไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต วิธีการลงโทษที่จะป้องกันสังคมนี้ได้ถูกนำไปใช้กับอาชญากรที่ทำผิดเป็นสันดาน (Habitual offenders) และกับอาชญากรวิกลจริต (Abnormal offenders) ด้วย

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรยา

2.2.1 ระดับความร้ายแรงของการกระทำกับการกำหนดโทษสำหรับความผิดในกฎหมายอาญาไทย

แนวคิดที่สำคัญในการกำหนดโทษนั้น ตามกฎหมายไทยส่วนใหญ่จะกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้ได้สัดส่วนกับการกระทำ โดยมีแนวความคิดที่ค้ำนึ่งถึงสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

(1) การคำนึงถึงผลของการกระทำ

ถ้าผลของการกระทำเกิดขึ้นร้ายแรงมาก ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษหนักมากขึ้นตามส่วนของผลที่กระทำ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นเป็นผลเล็กน้อย ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษให้น้อยลง¹ เช่นความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ตามมาตรา 295 แต่หากการทำร้ายร่างกายนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ก็เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 297 และเช่นเดียวกัน หากการทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้เกิดความตาย แม้ผู้กระทำเพียงแต่เจตนาทำร้ายเท่านั้น ผู้กระทำก็มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนาตามมาตรา 290 แม้จะปรากฏต่อไปว่า ผู้กระทำจะมีเจตนาเพียงที่จะทำร้ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ให้ถึงกับเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็ตาม ซึ่งระวางโทษในความผิดดังกล่าวข้างต้นจะสูงขึ้นตามผลของการกระทำ

(2) การคำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำ

ถ้าผู้กระทำมีความผิดมีจิตใจชั่วร้ายมาก ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษหนักมากตามส่วนของความชั่วของจิตใจ กล่าวคือผู้กระทำมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดผลร้ายแรงเพียงใดหรือไม่ ดังเห็นได้จากการที่ประมวลกฎหมายอาญาใช้ระบบคำนึงถึงจิตใจด้วย ในความผิดบางมาตราจึงมิได้กำหนดว่าจะต้องเป็นการกระทำอย่างไร และแม้ว่าการกระทำมีความผิดอย่างเดียวกัน กฎหมายอาญาอาจจะกำหนดโทษแตกต่างกันไป ตามแต่ผู้กระทำจะมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดผลร้ายเพียงใด² เช่น การใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ถ้าผู้กระทำมีเจตนาที่จะทำร้ายร่างกายบุคคลตามปกติ ผู้กระทำย่อมมีความผิดตามมาตรา 391 โดยเป็นเพียงความผิดลหุโทษเท่านั้น แต่ถ้าผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาที่จะต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ก็เป็นความผิดตามมาตรา 138 ซึ่งมีโทษสูงขึ้น และถ้าผู้กระทำมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ หรือที่จะล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือที่จะให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือที่จะแบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่ง

¹ หยุด แสงอุทัย, "การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา," ศุลพาน, ปีที่ 7 เล่ม 8 (2503) : หน้า 931.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 933.

ส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานกบฏ¹ ซึ่งมีโทษหนัก ต้องระวางโทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(3) การคำนึงถึงภัยอันจะเกิดขึ้น

เป็นการคำนึงถึงผลของการกระทำความผิด แม้ว่าการกระทำนั้นผล ของความผิดจะยังไม่เกิดขึ้น หรือเจตนาของผู้กระทำความผิดไม่มีเช่นนั้นก็ตาม แต่ผลของการ กระทำความผิดอาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งกฎหมายมักใช้คำว่า “มีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตราย” เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน เช่น มาตรา 220 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้ เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้จะเป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของ บุคคลอื่น.....” ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าว แม้ผลของการกระทำจะยังไม่เกิดขึ้น แต่ก็เป็นการกำหนดบทลงโทษไว้โดยคำนึงถึงภัยอันอาจเกิดขึ้นได้

และเมื่อได้ทราบถึงแนวความคิด ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของการลงโทษโดยทั่ว ไปแล้ว ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำ ความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรยา

2.2.2 วัตถุประสงค์ที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรยา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดควบคู่กับสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่ เจริญแล้วหรือกำลังพัฒนาต่างก็ประสบปัญหาอาชญากรรมทั้งสิ้น ปัญหาอาชญากรรมเป็น ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ สังคมต้องสร้างหลักประกันสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลในสังคม รวมทั้งแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันสิทธิเสรีภาพของบุคคลให้ปลอดภัย จากการกดขี่ข่มเหง การเอารัดเอาเปรียบ และการใช้อำนาจเกินขอบเขตของรัฐ ดังนั้นแม้บุคคลจะมีลักษณะเป็นอิสระ แต่ต่างก็แสดงความยินยอมพร้อมใจกันที่จะเข้าร่วมกันในสังคม และเพื่อการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติและมั่นคง บุคคลจึงได้ยอมสละเสรีภาพหรือความสะดวกสบายบางประการ ของตน เพราะฉะนั้นสังคมจึงมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคล และบุคคลก็มีหน้าที่ที่จะต้อง รับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่ได้ยินยอมสละสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลทั้งหมดให้กับรัฐ แต่บุคคลได้ มอบสิทธิเสรีภาพเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็นต่อการรวมตัวทางสังคมเท่านั้นให้กับรัฐ ดังนั้น กฎหมายซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการลงโทษก็ควรใช้เพียงเพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของสาธารณ

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113.

ชนจากการล่วงละเมิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บุคคลผู้กระทำผิดจึงจำเป็นต้องรับโทษตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้กำหนดโทษไว้ล่วงหน้า การลงโทษเช่นนี้ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการกระทำผิดทั้งของผู้กระทำผิดเองและเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นนำไปเป็นเยี่ยงอย่าง

ในด้านของจุดประสงค์ของการลงโทษที่ให้ผู้กระทำผิดประกอบ เหตุฉกรรจ์ต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น ก็จะได้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่สำคัญ ๆ คือ

1. เพื่อเป็นการแก้แค้นและทดแทนการกระทำผิด
2. เพื่อเป็นการข่มขู่และป้องกันอาชญากรรม

จุดประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้เป็นจุดประสงค์ของการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ และตามแนวความคิดในการลงโทษสมัยใหม่ถือว่าการลงโทษเช่นนี้เป็นสิ่งที่ล้าสมัยและไม่ชอบด้วยมนุษยธรรม โดยนักอาชญาวิทยาได้ให้ความเห็นว่า การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรและไม่ชอบด้วยเหตุผล เพราะถือว่าการแก้แค้นทดแทนนั้นไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม คือไม่ได้คำนึงว่าการลงโทษนั้นจะเป็นการทำให้อาชญากรรมลดลงหรือไม่ และเมื่อไม่ได้คำนึงถึงอนาคตแล้ว การลงโทษหรือไม่ลงโทษก็จะมีผลเท่ากัน เพราะความผิดได้กระทำไป และเกิดขึ้นแล้ว แม้จะลงโทษหรือไม่ลงโทษ ก็จะไม่มีการทำให้ผลร้ายจากการกระทำผิดนั้นกลับคืนมาได้ นอกจากนี้จุดประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนนี้ยังมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม เพราะเมื่อผู้กระทำผิดได้รับโทษจนสาสมความผิดแล้ว ก็จะถูกปล่อยออกมาทั้ง ๆ ที่ยังอาจเป็นภัยต่อสังคม

แม้จุดประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทน และข่มขู่ป้องกันอาชญากรรมจะมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการก็ตาม และในปัจจุบันแนวความคิด และจุดประสงค์ของการลงโทษได้เปลี่ยนแปลงไป โดยในปัจจุบันยึดหลักว่าการลงโทษควรเป็นการมุ่งประสงค์ให้เป็นการปรับปรุงแก้ไขตัวบุคคลเพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีด้วย แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน จุดประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนก็ยังคงจะต้องมีอยู่เพราะความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนมากยังต้องการให้อาชญากรได้รับผลร้ายจากการกระทำผิดหนักพอกับความอุกฉกรรจ์ของความผิดที่กระทำลง และเมื่อกฎหมายเป็นเครื่องมือของสังคม กฎหมายจึงไม่อาจจะละทิ้งจุดประสงค์ดังกล่าวเสียได้ การกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์ในคดีอาญาจึงยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีสถิติการกระทำผิดเกิดมากขึ้น และรูปแบบของการกระทำผิดก็ยิ่งรุนแรงมากขึ้นด้วย

2.3 การแบ่งประเภทและลักษณะของเหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

2.3.1 เหตุการณ์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายไทย

(1) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา และได้รับการชำระใหม่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 1 โดยการรวบรวมตรวจสอบกฎหมายที่กระจัดกระจายให้มาอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ และตัดทอนบางส่วนที่ขัดแย้งซับซ้อนกันออก เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยในยุคนั้น¹

ตามกฎหมายตราสามดวง ความผิดในการกระทำทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจะมีบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะได้แก่ กฎหมายลักษณะอาญาหลวง กฎหมายลักษณะวิวาท กฎหมายลักษณะผิดเมีย กฎหมายลักษณะโจร กฎหมายลักษณะลักพา กฎหมายลักษณะทาสและกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ โดยข้อความที่บัญญัติไว้จะค่อนข้างมีลักษณะเป็นรายละเอียดเฉพาะแต่ละกรณีไป จะไม่ได้บัญญัติเป็นความผิดในลักษณะที่เป็นบททั่วไป ซึ่งจะสามารถปรับใช้กับการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยทั่วไป ในลักษณะที่เป็นความผิดหลัก ๆ และการแบ่งแยกฐานความผิดโดยใช้องค์ประกอบภายในของความผิด อย่างเช่นประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน โดยตามกฎหมายตราสามดวงนั้น แม้จะมีบทบัญญัติที่แยกให้เห็นถึงเรื่องของการกระทำที่กระทำโดยมีเจตนาและไม่มีเจตนา แต่ไม่ได้แยกให้เห็นว่าเป็นการกระทำที่มีเจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย และเป็นโดยความประมาทหรือโดยอุบัติเหตุ แต่จะพิจารณาจากการกระทำอย่างเช่น การตีฟันแทงผู้อื่น และผลของการกระทำคือความตาย

นอกจากนี้ การบัญญัติถึงความรับผิดในการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามกฎหมายตราสามดวง จะบัญญัติรวมเรื่องของความรับผิดในทางแพ่ง และความรับผิดในทางอาญาไว้ในมาตราเดียวกัน มีบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย คือการประหารชีวิต โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำโดยมีเจตนาฆ่า หรือมีเจตนาทำร้ายอย่างไร ทั้งนี้เว้นแต่จะมีเหตุลดโทษหรือไม่ถือเป็นความผิด

¹ หลวงสุทธิวาทนนฤพศม, คำอธิบายประวัติศาสตร์กฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514), หน้า 88.

ในส่วนของเหตุจรรยา ตามกฎหมายตราสามดวงไม่มีการแยกเหตุจรรยาของความผิดในการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายและผู้กระทำความผิดนี้ก็ไม่มีการยกเว้นโทษ หรือยกเว้นความผิดเช่นกัน เพราะจะต้องระวางโทษประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกันเพียงสถานเดียว

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายตราสามดวงก็มีบทบัญญัติที่แสดงถึงการคุ้มครองบุคคลบางประเภทไว้เป็นพิเศษ โดยการบัญญัติถึงความผิดในการทำให้บุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้ถึงแก่ความตายเป็นความผิด และต้องรับโทษเช่นตามมาตรา 32 ของกฎหมายลักษณะวิวาท บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดวิวาทตีฟันแทงสมณพราหมณ์พฤตมจารย์ แลบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย แห่งตน..... ถ้าตายไข้ให้ฆ่ามันตายตกไปตามกัน”

และนอกจากนั้นยังมีการบัญญัติความผิดกล่าวถึงการจ้างวานใช้ให้ผู้อื่นคนตาย การล่อลวงผู้อื่นไปฆ่า การลอบฆ่าผู้อื่น หรือการใช้ฆ่าคนไปฆ่าผู้อื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และเรื่องการจับกุมผู้อื่นมาลงโทษโดยพลการเองโดยไม่ฟ้องร้อง เป็นคดีตามกฎหมาย การฆ่าเพื่อนผู้เดินทางไปด้วยกัน การล่อเจ้าของบ้านออกมาฆ่า การฆ่าหญิงมีครรภ์ หรือการฆ่าโดยการใส่สารพิษ ซึ่งตามกฎหมายได้บัญญัติลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวเหล่านี้ โดยให้ฆ่าผู้กระทำความผิดให้ตายตกไปตามกันเช่นกัน

(2) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายลักษณะอาญา

ร.ศ.127

ตามกฎหมายลักษณะอาญาเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการบัญญัติกฎหมายไทย จากกฎหมายจารีตประเพณีเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งความผิดในการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ได้แบ่งออกเป็นความผิดฐานต่าง ๆ โดยใช้องค์ประกอบภายในคือเรื่องของเจตนาและประมาท ซึ่งมีฐานความผิดคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยจะศึกษาถึงความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเท่านั้น

กฎหมายลักษณะอาญา มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงความผิดฐานฆ่าผู้อื่นไว้ในมาตรา 249 ดังนี้ “มาตรา 249 ผู้ใดกระทำโดยเจตนา ให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย ท่านว่ามันฆ่าคนโดยเจตนา มีความผิดให้ลงอาญาแก่มันตามโทษานุโทษเปนสามฐาน คือ ฐานหนึ่งให้ประหารชีวิตวิให้มันตายตกไปตามกัน ฐานหนึ่งให้จำคุกไว้ตลอดชีวิต ฐานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

องค์ประกอบความผิดในมาตรานี้มีเช่นเดียวกับมาตรา 288 แห่งประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน เพียงแต่ใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันคือ มีองค์ประกอบภายนอกคือ การฆ่า ซึ่งใช้คำว่า “กระทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย” มีความหมายถึงการกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้หนึ่งถึงแก่ความตาย ซึ่งอาจกระทำได้ด้วยประการใด ๆ และมีกรรมคือ ผู้อื่น นอกจากผู้กระทำ นอกจากนี้ยังต้องประกอบด้วยองค์ประกอบภายในของความผิดคือ “เจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย” แต่มีความหมายอย่างเดียวกันว่าเป็นกิริยาที่กระทำลงด้วยอาการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของบุคคล

ส่วนผู้ถูกฆ่านั้นจะต้องมีสภาพเป็นบุคคล คือเมื่อได้คลอดออกมาจากครรภ์มารดาแล้ว ยังมีชีวิตอยู่ ส่วนทารกนั้นจะตัดสายสะดือแล้วหรือยัง ไม่เป็นข้อสำคัญ¹

เหตุจรรยาของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาแห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มีบัญญัติไว้ในมาตรา 250 ดังนี้

“มาตรา 250 ผู้ใดฆ่าคนโดยเจตนา ต้องตามลักษณะอย่างใดที่
ว่าต่อไปในมาตรานี้ คือ

- (1) ฆ่าบิดามารดา หรือฆ่าญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปก็ดี
- (2) ฆ่าเจ้าพนักงานผู้ประจำหน้าที่ หรือฆ่าเพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่ก็ดี
- (3) ฆ่าโดยพยายามด้วยความพยายามมาดหมายก็ดี
- (4) ฆ่าคนด้วยกระทำทรมาณ หรือการแสดงความดูร้าย ทำแก่ผู้ตายให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัสก็ดี
- (5) ฆ่าคนเพื่อประโยชน์ที่จะตระเตรียมการ หรือให้เป็นความสะดวกในการที่มันจะกระทำอย่างอื่นก็ดี
- (6) ฆ่าคนเพื่อที่จะเอาผลประโยชน์อันเกิดแต่การกระทำผิดอย่างอื่นมาเป็นของมัน หรือเพื่อจะปกปิดการกระทำผิดอย่างอื่น หรือเพื่อจะหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอย่างอื่นก็ดี

ท่านว่ามันผู้ฆ่าคนตายโดยเจตนา ในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด
ดังว่ามา.....”

¹ อินทปรีชา, พระ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ตอน 2, พิมพ์ครั้งที่ 1, (พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2460), หน้า 1136-1137.

การฆ่าผู้อื่นตามมาตรา ๒๔๙ มีหลักเกณฑ์ทำนองเดียวกันกับมาตรา ๒๔๙ ที่กล่าวมาแล้ว ผิดกันแต่ในข้อเจตนาที่ยิ่งหย่อนกว่ากันเท่านั้น

เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนี้ เริ่มมีบัญญัติไว้ชัดเจนในกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งเป็นการฆ่าผู้อื่นที่มีเหตุพิเศษประกอบให้เป็นความผิดที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น มีลักษณะหลายอย่าง ซึ่งอาจเป็นโดยอาการของการกระทำซึ่งถือเป็นการร้าย หรือบุคคลผู้ถูกประทุษร้ายเป็นผู้ทรงคุณความดีแก่ตน หรือบ้านเมือง หรือเป็นการกระทำด้วยจิตใจซึ่งร้ายแรงกล้า หรือกระทำความผิดซ้ำซ้อนหลายประการ ซึ่งเหตุเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักยิ่งกว่าการฆ่าให้ตายธรรมดา^๑

(๓) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา ในปัจจุบัน

ในกฎหมายอาญาปัจจุบันบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาไว้ดังนี้ “มาตรา ๒๘๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าถึงยี่สิบปี” ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้มีข้อความทำนองเดียวกับมาตรา ๒๔๙ กฎหมายอาญาลักษณะเดิม โดยยังคงมุ่งคุ้มครองชีวิตมนุษย์เช่นเดิม โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

การฆ่า คือ การกระทำด้วยประการใด ๆ แก่คนที่มีชีวิตอยู่ให้ตายโดยไม่จำกัดวิธีการ แต่ให้เกิดผลคือความตาย และที่สำคัญคือความตายที่เกิดขึ้นต้องสัมพันธ์กับการกระทำที่เป็นกรฆ่า ตามหลักเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล^๒ หากไม่ตายก็เป็นได้แค่การพยายามกระทำความผิด หรือหากมิได้ตายเพราะการกระทำ ก็ขาดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ไม่เป็นความผิดสำเร็จ เป็นแต่เพียงความผิดฐานพยายามเช่นเดียวกัน

การฆ่าอาจกระทำโดยงดเว้น ตามมาตรา ๕๙ วรรคท้าย ความผิดที่เกิดโดยการกระทำให้เกิดผลคือความตายโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันมิให้ตายนั้น ด้วยหน้าที่ กระทำเพื่อป้องกันผล หมายความว่ารวมถึงหน้าที่ที่เกิดขึ้นโดยเหตุทางศีลธรรม และรวมถึงการที่บุคคลหนึ่งมีหน้าที่คุ้มครองดูแลบุคคลอื่นเฉพาะเพื่อมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษระหว่างกัน แม้ไม่มีบาเหน็จตอบแทนการกระทำหน้าที่นั้นก็ตาม

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๘๘.

^๒ ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ์, หลักกฎหมายอาญาภาคความผิด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗๓.

ผู้อื่น หมายถึง ผู้อื่นนอกจากตัวผู้กระทำผิดนั่นเอง ทั้งนี้โดยไม่จำกัดด้วย เพศ ฐานะ สัญชาติ สุขภาพ ภาวะแห่งจิต หรือสิ่งอื่นทั้งปวงของผู้ถูกระทำ ซึ่งทำให้การพยายามฆ่าตัวเองตายไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ และผู้อื่นในที่นี้จะต้องเป็นคนหรือบุคคลธรรมดาเท่านั้น และต้องมีสภาพบุคคลแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 คือต้องคลอดออกจากครรภ์มารดาแล้วอยู่รอดเป็นทารกเสียก่อน จึงจะถือว่ามีสภาพบุคคล อันจะถือเป็นความผิดตามมาตรา¹ ดังนั้นการทำให้ทารกในครรภ์ตายเสียที่จะคลอดออกมาเป็นอิสระจากมารดา จึงไม่เป็นการฆ่าผู้อื่น เพราะผู้นั้นยังไม่มีสภาพบุคคล ส่วนนิติบุคคล แม้จะมีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา แต่ไม่มีชีวิตอันเป็นภาวะที่มีได้แต่เฉพาะบุคคลธรรมดา และสภาพของนิติบุคคลก็มีได้สิ้นสุดลงเมื่อตายเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา แต่เลิกไปสิ้นสุดไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในกรณีต่าง ๆ

และความผิดตามมาตรา¹ ผู้กระทำต้องมีเจตนาฆ่า ซึ่งจะทำให้ความผิดฐานนี้แตกต่างไปจากการทำให้ผู้อื่นตายฐานอื่น ๆ โดยเจตนาหมายความถึงเจตนาตามมาตรา 59 คือผู้กระทำกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ รู้สำนึกในการฆ่า และประสงค์ต่อผล คือความตายของผู้ถูกระทำ หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นได้ว่า ผู้ถูกระทำยอมจะต้องตาย ดังนั้นยอมไม่รวมถึงการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยประมาทหรือโดยมิได้มีเจตนาฆ่า ซึ่งเจตนาฆ่านี้อาจพิจารณาได้จาก² อารูท³ ไข้ อวัยวะสำคัญ⁴ ลักษณะของการกระทำ⁵

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่ว่าด้วยลักษณะจรรยาของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ตามมาตรา 289 อันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นความผิดเฉพาะ ไม่ใช่ความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทกับมาตรา 288 ดังนั้นเมื่อศาลปรับบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289 แล้ว ก็ไม่ต้องปรับบทลงโทษตามมาตรา 288 อีก และเนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 289 เป็นเหตุ

¹ สุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1-398, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 389.

² ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ์, หลักกฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 174.

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 870/2526 ฎ.397, ที่ 3431/2535 ฎ.2516.

⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 2320/2526 ฎ.1542, ที่ 2724/2526 ฎ.2039, ที่ 3030/2526 ฎ.2286, ที่ 670/2532 ฎ.516.

⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 218/2525 ฎ.613.

เพิ่มโทษของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา 288 การกระทำตามมาตรา 288 นี้จึงต้องครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 288 มาก่อน คือฆ่า ผู้อื่น โดยเจตนา ดังกล่าวข้างต้น และเข้าลักษณะฉกรรจ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ซึ่งมีอยู่ 7 อนุมาตราด้วยกัน ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษหนักขึ้น ซึ่งมีโทษสถานหนักถึงขั้นประหารชีวิตเพียงสถานเดียว โดยเหตุฉกรรจ์ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาบัจจุบันคือ

“มาตรา 289 ผู้ใด

(1) ฆ่าบุพการี

(2) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(3) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(4) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(5) ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำการทารุณโหดร้าย

(6) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ

(7) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

มาตรานี้มีข้อความทำนองเดียวกันกับมาตรา 250 ข้อ 1 ถึง 6 กฎหมายลักษณะอาญาเดิม แต่เพิ่มข้อความในเรื่องการฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานขึ้นอีกจากการฆ่าเจ้าพนักงาน เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายองค์ประกอบ และลักษณะความผิดในแต่ละอนุมาตราโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 3 และบทที่ 4

เหตุฉกรรจ์ต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีแนวคิดในการแบ่งเหตุฉกรรจ์ได้เป็นหลายลักษณะ เช่น

แนวความคิดที่ 1 ได้แบ่งเหตุจรรรจ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ¹

1. เหตุจรรรจ์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของอาชญากรรม และ
2. เหตุจรรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการกระทำ

แนวความคิดที่ 2 ได้แบ่งเหตุจรรรจ์ออกเป็น 4 ประเภทคือ²

1. เหตุจรรรจ์ที่คำนึงถึงบุคคลที่ถูกประทุษร้าย
2. เหตุจรรรจ์ที่คำนึงถึงลักษณะพิเศษของเจตนา
3. เหตุจรรรจ์ที่คำนึงถึงความร้ายแรงของลักษณะวิธีการกระทำ
4. เหตุจรรรจ์ที่คำนึงถึงเจตนาพิเศษ

แนวความคิดที่ 3 แยกเหตุจรรรจ์ไว้ 4 ประเภท คือ³

1. เหตุจรรรจ์เกี่ยวกับลักษณะของผู้ถูกระทำ
2. เหตุจรรรจ์เกี่ยวกับเจตนาของผู้กระทำ
3. เหตุจรรรจ์เกี่ยวกับวิธีที่กระทำ
4. เหตุจรรรจ์เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ

จะเห็นได้ว่า เหตุจรรรจ์ที่ทำให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น อาจแบ่งออกได้หลายประเภทแตกต่างกันไป ซึ่งการบัญญัติเหตุจรรรจ์โดยอาศัยองค์ประกอบเช่นนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า แนวความคิดในการลงโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรรจ์นั้นได้ยึดถือหลักของการลงโทษที่ยังมีลักษณะเป็นการตอบแทนความร้ายแรงของการกระทำ ความผิดตามแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม ที่ถือว่าความหนักเบาของการลงโทษจะต้องกำหนดตามความร้ายแรงแห่งอันตรายของผู้กระทำผิดแต่ละคน และอันตรายนี้วัดได้จากขีดความเสียหายอันเกิดจากการทำความผิดนั้น โดยเบคคาเรียกล่าวว่า กฎหมายที่จะพึงนำมาใช้เพื่อป้องกันการทำความผิด จะต้องรุนแรงขึ้นตามขีดที่การนั้นได้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เบคคาเรียเห็นว่า การที่จะต้องให้ผู้กระทำผิดประกอบเหตุจรรรจ์ต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น ก็เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยยึดมั่นในหลักของความยุติธรรม

¹ คณิต ฅ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 51-52.

² สัญชัย สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน, (กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2515), หน้า 59.

³ เสริม วินิจชญกุล, กฎหมายอาญา ภาคปลาย (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง คำสอนชั้นปริญญาตรี : พ.ศ. 2482).

ความผิดที่ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา¹ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ มิใช่คุ้มครองตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถคุ้มครองส่วนรวมด้วย กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เพราะการกระทำความผิดนี้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี¹

ลักษณะของการกำหนดเหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา อาจแยกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะของผู้ถูกระทำ โดยพิจารณาจากกฎหมายจะลงโทษหนักขึ้นหากกระทำต่อบุคคลบางประเภท และตามลักษณะหรือจุดมุ่งหมายของการกระทำ โดยมองถึงจิตใจและเจตนาของผู้กระทำเป็นหลัก คือลักษณะของการกระทำที่มีความรุนแรงหรือแสดงให้เห็นถึงความชั่วร้ายของจิตใจของผู้กระทำ หรือมีเจตนาพิเศษในการฆ่าผู้อื่น

2.3.2 เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายต่างประเทศ

เมื่อพิจารณากฎหมายอาญาของต่างประเทศก็มีการบัญญัติเรื่องเหตุจรรยาไว้เช่นกัน แต่กฎหมายของประเทศหนึ่งอาจแบ่งออกโดยมีความมุ่งหมายต่างกับกฎหมายของอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้นการแบ่งลักษณะและระดับของเหตุจรรยาในการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาจึงแตกต่างกันไป เช่น

(1) ประเทศอังกฤษ

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (Homicide) ตามกฎหมายอังกฤษมีอยู่หลายชนิด ทั้งที่เป็นกฎหมายคอมมอนลอว์ และโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ² โดยความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนี้แบ่งออกได้เป็น Murder (ฆ่าโดยเจตนา) Manslaughter (ฆ่าโดยไม่เจตนา โดยประมาท และโดยบันดาลโทสะ) Suicide (ฆ่าตัวเอง) และ Infanticide (ฆ่าบุตรขณะยังเป็นทารก)

¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 58.

² Michael J. Allen, Textbook on Criminal Law, 2nd Ed. (Blackstone Press Limited, 1993), p.235.

แต่เดิมตามกฎหมายอังกฤษนั้น ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา มีโทษสถานเดียวคือประหารชีวิต จนกระทั่งเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติความผิดต่อชีวิต (The Homicide Act 1957) ตามมาตรา 5 มีการแก้ไขโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ลงเพียงจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น เว้นแต่ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นด้วยเหตุจรรยา (capital murder) ที่ยังคงลงโทษประหารชีวิตอยู่

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ต้องรับโทษประหารชีวิต (Capital Murder) ตามกฎหมายของอังกฤษ กำหนดเป็นเหตุจรรยาไว้ดังนี้

- (1) การฆ่าที่ได้กระทำขณะหรือเพื่อความสะดวกในการลักทรัพย์
- (2) การฆ่าที่ได้กระทำโดยการใช้อาวุธปืน หรือทำให้เกิดการระเบิดขึ้น
- (3) การฆ่าที่กระทำขณะหรือเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะขัดขวางการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อช่วยให้พ้นจากการคุมขังที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (4) การฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจขณะปฏิบัติกรตามหน้าที่ หรือบุคคลผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในการปฏิบัติกรตามหน้าที่นั้น
- (5) ในกรณีและผู้กระทำความผิดที่เป็นนักโทษ ขณะกระทำความผิดหรือเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดในการฆ่าเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในขณะที่ปฏิบัติกรตามหน้าที่ หรือฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติกรตามหน้าที่นั้น¹
- (6) กระทำโดยผู้ซึ่งกระทำความผิดในการฆ่าผู้อื่นที่ถือเป็นการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนามาแล้ว โดยต่างคราวกัน ซึ่งได้กระทำในประเทศอังกฤษ

จนกระทั่งต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติ The Murder Act 1965 ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (capital murder)² โดยให้เหตุผลไว้ 2 ประการว่า เพื่อไม่ให้มีการแทรกแซงของฝ่ายบริหารในการอภัยโทษ และมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยเหตุผลที่ว่าโทษที่เก่าแก่และล้าสมัย และเป็นการลงโทษเพื่อวัตถุประสงค์เป็นการแก้แค้นผู้กระทำความผิดเท่านั้น³ และด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระดับความผิดของการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาในประเทศอังกฤษหายไป ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต

¹ J.W.C.Turner, Kenny's Outlines of Criminal Law, 18th ed., (Cambridge : University Printing House, 1964), p.148.

² Nigel Walker, Crime and Punishment in Britain, (Edinburgh : at the university Press Edinburgh, 1965), p.147.

³ Glanville Williams, Textbook of Criminal Law, 2nd ed., (London : Steven & Sons Limited, 1983), p.246.

ซึ่งเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ประกอบด้วยเหตุจกกรรม มีโทษเท่ากับการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่มีโทษไม่ถึงประหารชีวิต (non-capital murder) และเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ไม่มีเหตุจกกรรม ดังนั้น ในปัจจุบันผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด ก็จะมีโทษเท่ากันหมดคือจะต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิต¹

(2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็นระดับของความผิด (degree) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1. first degree murder
2. second degree murder

ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการลงโทษสถานหนัก คือการประหารชีวิต หรือการจำคุกตลอดชีวิต แล้วแต่กรณีไว้ในความผิด first degree murder เท่านั้น ซึ่งความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่เป็น first degree murder โดยส่วนมากกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ จะบัญญัติถึงการฆ่าผู้อื่นโดยมีเหตุจกกรรม ซึ่งศาลของสหรัฐจะบัญญัติความผิดต่อไปได้ในความผิด first degree murder คือ²

(1) การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditated, deliberate, intentional killing)

(2) การฆ่าผู้อื่นในขณะที่กระทำความผิดร้ายแรง (felony) ตามที่กฎหมายระบุไว้ แม้ไม่มีเจตนาฆ่าแต่ถ้าความตายได้เกิดขึ้นขณะกระทำหรือพยายามกระทำความผิดก็ถือเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น หากเป็นความผิดร้ายแรงตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับ first degree murder เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (rape) ความผิดชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ (robbery) ความผิดฐานจับตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ (kidnapping) ความผิดฐานลอบวางเพลิง (arson) ความผิดฐานบุกรุกเคสสถานในเวลากลางคืนโดยมีเจตนาเข้าไปกระทำความผิดอาญาร้ายแรงอย่างอื่น (burglary)

(3) การฆ่าผู้อื่นโดยใช้สารพิษ หรือโดยการช่มดักทำร้าย หรือโดยกระทำทรมาณ (lying in wait, poison, torture)

¹ Smith & Hogan, *Criminal law*, 7th ed., (London : Butterworth, 1992), p.349.

² La Fave and Scott, *Criminal Law*, (St. Paul Minn : West Publishing, 1986), p.642.

(4) ความผิด first degree murder อย่างอื่น เป็นการบัญญัติถึงการฆ่าโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น การปลาระเบิด (bombing) การเบิกความเท็จเพื่อให้ผู้อื่นต้องโทษประหารชีวิต (procuring execution by perjury) การฆ่าที่เกิดจากการจ้วงวาน การกระทำความผิดโดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งคน หรือการกระทำความผิดโดยผู้ซึ่งเคยกระทำความผิด ซึ่งถูกตัดสินลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นมาก่อนหน้านั้น เป็นต้น

บัญชีรายชื่อความผิดร้ายแรงเหล่านี้ บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติที่เรียกว่า first degree murder ส่วนพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวกับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาในระดับที่มีความร้ายแรงน้อยกว่านี้จะรวมความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาอย่างอื่นทั้งหมดที่เหลือเข้าไว้ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ความผิดร้ายแรงที่ไม่ได้ระบุไว้ในความผิดฐาน first degree murder จะเป็นความผิด second degree murder¹ ซึ่งมีดังนี้

- (1) การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยมีได้ไตร่ตรองไว้ก่อน
- (2) การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาทำร้ายร่างกายสาหัส ไม่ว่าจะเจตนาที่จะมีการไตร่ตรองไว้ก่อนหรือจงใจหรือไม่ก็ตาม
- (3) การฆ่าผู้อื่นจิตใจที่ชั่วช้า
- (4) ความผิดร้ายแรงชนิดที่ไม่ได้ระบุไว้ในความผิด first degree murder เช่น การทำแท้ง (abortion) การลักขโมย (larceny) เว้นแต่ว่าการกระทำของจำเลยจะครอบคลุมโดยส่วนอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติของความผิด first degree murder

ตัวอย่างเหตุการณ์ในกฎหมายของมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น

- มลรัฐเท็กซัส²

ใน section 19.03 บัญญัติถึงเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาต้องรับโทษหนักขึ้นคือ การฆ่า

- (1) เจ้าพนักงานรักษาความสงบ (peace officer) และพนักงานดับเพลิง ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยผู้กระทำรู้ว่าผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงาน
- (2) เพื่อกระทำความผิดหรือพยายามลักพาตัว ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ วัตถุประสงค์ทางเพศ วางเพลิง หรือเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด

¹ Ibid., p.625.

² Texas Penal Code 1974.

- (3) รับจ้างฆ่า
- (4) เพื่อประโยชน์ในการหลบหนี
- (5) ผู้ฆ่า ฆ่าผู้อื่นขณะตนต้องโทษจำคุกเพื่อ
  - (A) ให้หลุดพ้นจากการคุมขัง
  - (B) เพื่อรวมตัวกันในการหลบหนี
- (6) ผู้ฆ่า
  - (A) ซึ่งถูกกักขังเพราะความผิดฐานนี้และฆ่าผู้อื่นอีก
  - (B) ซึ่งถูกจำคุกตลอดชีวิต และฆ่าผู้อื่นอีก
- (7) ฆ่าบุคคลมากกว่า 1 คน
  - (A) ในการฆ่าครั้งเดียวกัน
  - (B) ทำคนละคราว แต่เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน
- (8) ฆ่าเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี

- มลรัฐแคลิฟอร์เนีย¹

การฆ่าคือการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยเจตนา โดยจะเป็นเจตนาโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายก็ได้ หากเป็นเจตนาชัดแจ้งก็แสดงให้เห็นชัด เปิดเผยว่าได้มีการครุ่นคิด (deliberate intention) และไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ส่วนเจตนาโดยปริยายนั้น อาจพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนไม่ได้ว่ามีเจตนา แต่อาศัยพฤติการณ์แวดล้อม ซึ่งทั้งการฆ่าโดยมีเจตนาฆ่าชัดแจ้ง หรือโดยปริยาย ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเต็มที่เหมือนกัน

การฆ่าที่เป็นความผิด first degree กำหนดไว้ในมาตรา 189 คือการฆ่าโดยใช้อาวุธที่มีศักยภาพในการทำลายหรือระเบิดที่ประดิษฐ์ขึ้นจากดินปืนที่มีอำนาจในการทะลุทะลวงโลหะหรือเกาะกำบัง การฆ่าโดยใช้สารพิษ การข่มขู่ทำร้าย (lying in wait) การทรมาณ หรือด้วยวิธีการใดก็ตามที่ทำไปโดยมีเจตนาฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (willful, deliberate, and premeditated killing) การฆ่าโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดหรือพยายามกระทำความผิดฐานลอบวางเพลิง ข่มขืนกระทำชำเรา โจรกรรมรถยนต์ ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ลักพาตัว ทำให้รถไฟตกราง (train wrecking) หรือเจตนาฆ่าโดยการยิงออกมาจากยานพาหนะ ซึ่งการฆ่าที่เป็น first degree นี้ กำหนดโทษไว้ในมาตรา 190(a) คือประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตโดยปราศจากความเป็นไปได้ที่จะได้รับการประกัน หรือจำคุก 25 ปีขึ้นไป

¹ Penal Code of California 1987.

ส่วนการฆ่าอื่น ๆ ถือเป็น second degree murder ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต

และตามมาตรา 190.2. (a) หากสามารถพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยภายใต้มาตรา 190.4. จำเลยที่มีความผิด first degree murder ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หากการฆ่านั้น :

- (1) จำเลยมีเจตนาฆ่าเพราะหวังผลทางด้านการเงิน
- (2) จำเลยเคยถูกลงโทษเพราะประกอบอาชญากรรมที่เป็น first degree หรือ second degree
- (3) จำเลยเคยถูกลงโทษฐาน first degree murder หรือ second degree murder มากกว่า 1 ครั้ง
- (4) ฆ่าโดยการนำระเบิดไปซุกซ่อนหรือแอบไว้ในที่ใด ๆ เช่น ที่พักอาศัย อาคารสำนักงาน โดยจำเลยรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต
- (5) ฆ่าเพื่อหลีกหนีหรือขัดขวางการจับกุมหรือคุมขัง
- (6) ฆ่าโดยการส่งจดหมายหรือพัสดุอันเป็นต้นเหตุให้เกิดระเบิด โดยผู้กระทำรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต
- (7) ฆ่าเจ้าพนักงานรักษาความสงบ (peace officer) ขณะปฏิบัติหน้าที่หรืออยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะการปฏิบัติหน้าที่
- (8) ฆ่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล (federal law enforcement officer) ขณะปฏิบัติหน้าที่หรืออยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะการปฏิบัติหน้าที่
- (9) ฆ่าเจ้าพนักงานดับเพลิง ซึ่งอยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่
- (10) ฆ่าบุคคลผู้เป็นพยานในคดีอาญา เพื่อปกปิดพยานหลักฐาน หรือฆ่าเพราะเหตุที่เขาจะไปหรือได้ไปเป็นพยาน
- (11) ฆ่าพนักงานอัยการเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่หรือเพื่อป้องกันไม่ให้เขาทำหน้าที่

- (12) ฆ่าผู้พิพากษาเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่ หรือ เพื่อป้องกันไม่ให้เขาทำหน้าที่
- (13) ฆ่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางขณะปฏิบัติหน้าที่หรือ อยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะการปฏิบัติหน้าที่
- (14) ฆ่าโดยโหดร้าย ทารุณ ขาดความปรานีต่อเหยื่อ
- (15) ฆ่าโดยแอบดักทำร้าย (lying in wait)
- (16) ฆ่าเพราะเชื้อชาติ สัญชาติ สีผิว ศาสนา หรือประเทศ ที่เกิด
- (17) ฆ่าเพื่อกระทำความผิดอื่น เช่นลักทรัพย์ ลักพาตัว ช่ม ชืนกระทำชำเรา กระทำอนาจารเด็กอายุไม่เกิน 14 ปี ปล้นทรัพย์ วางเพลิง โจรกรรมรถยนต์
- (18) ฆ่าโดยกระทำทารุณ
- (19) ฆ่าโดยใช้สารมีพิษ
- (20) ฆ่าลูกขุนเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่ หรือเพื่อ ป้องกันไม่ให้เขาทำหน้าที่
- (21) ฆ่าโดยยิงออกมาจากยานพาหนะใด ๆ
- (22) ผู้ถูกฆ่าเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชญากรรม โดยการฆ่า เป็นแผนในการประกอบอาชญากรรมของกลุ่ม

- มลรัฐวอชิงตัน (The Washington State Legislature)

ในหมวด 9A ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น คือ การกระทำ หรือก่อให้เกิด หรือละเว้นจนเป็นสาเหตุให้เกิดความตาย โดยความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยเจตนาที่จัดเป็น first degree นั้น กำหนดไว้ในมาตรา 9A.32.030 คือ

- (1) การฆ่าผู้อื่น :
  - (a) โดยเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน¹
  - (b) การกระทำด้วยวิธีการที่รุนแรงโดยชัดแจ้งว่าไม่ แยกแยะต่อชีวิตมนุษย์ และการกระทำนั้นเป็นสาเหตุ ให้เกิดความตาย

¹ การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามมาตรา 9A.32.020 คือผู้ฆ่าใช้เวลาในการตัดสินใจที่จะฆ่าผู้อื่นโดย เจตนาในความผิด first degree.

(c) การฆ่าผู้อื่น หรือพยายามฆ่าผู้อื่นเพื่อจะกระทำความผิดอื่น

- (1) ปล้นทรัพย์ (robbery)
- (2) ข่มขืนกระทำชำเรา (rape)
- (3) ลักทรัพย์ (burglary)
- (4) วางเพลิง (arson)
- (5) ลักพาตัว (kidnapping)

และรวมถึงการฆ่าขณะกระทำความผิดดังกล่าว หรือหลังจากกระทำความผิดนั้น ซึ่งการฆ่าที่เป็น first degree นี้ กำหนดโทษไว้ในมาตรา 9A.32.040 คือจำคุกตลอดชีวิต

และความผิดฐาน Homicide by abuse ตามมาตรา 9A.32.055 เมื่อผู้หนึ่งทำร้าย (assault) หรือทรมาน (torture) บุคคลต่อไปนี้เห็นได้ชัดว่ารุนแรงจนเป็นเหตุให้ผู้หนึ่งถึงแก่ความตาย

- เด็กหรือผู้ที่อายุต่ำกว่า 16 ปี
- บุคคลไร้ความสามารถ (developmentally disabled person)
- ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (dependent adult) ซึ่งหมายถึงบุคคลทุพพลภาพหรือจิตวิกล (physical or mental disability) หรือผู้สูงอายุอย่างมาก (extreme advanced age)

(3) ประเทศฝรั่งเศส¹

เดิม Napoleonic Penal Code 1810 ของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นเหตุจรรยา แต่กำหนดเป็นฐานความผิดต่างหากจากกัน โดยมีระวางโทษแตกต่างกัน แต่ต่อมา ในเดือนมีนาคมปี 1994 มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยใน Nouveau Code Penal มีการบัญญัติเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นชัดเจนจากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (willful homicide) ซึ่งเป็นความผิด ตามมาตรา 211-1 และระวางโทษจำคุกไม่เกิน 30 ปี

¹ Nouveau Code Penal 1994.

มาตรา 221-2 หากการฆ่าได้กระทำก่อน หรือขณะ หรือหลังจาก
กระทำความผิดอื่น ผู้กระทำต้องถูกจำคุกตลอดชีวิต

โดยในวรรคสองกล่าวถึงการฆ่าเพื่อเตรียมการในการกระทำ
ความผิดอื่น หรือเพื่อช่วยในการหลบหนี หรือเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากการคุมขัง ผู้กระทำ
ต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตเช่นกัน

และตามมาตรา 221-3 หากผู้กระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา
ได้มีการไตร่ตรองไว้ก่อน (premeditation) หรือมีการแอบดักทำร้าย (lying in wait) ผู้ผู้นั้นมีความ
ผิดฐาน assassination¹ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

โดยความผิดฐาน “premeditation” หมายถึงการฆ่าที่ได้มีการ
วางแผนแน่นอนไว้ล่วงหน้าว่าจะกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเมื่อได้เผชิญหน้ากับบุคคลนั้น
อย่างไม่คำนึงถึงสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็สภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ²

และความผิดฐาน “lying in wait” หมายถึงการฆ่าผู้อื่นโดยการ
แอบดักทำร้าย โดยใช้ระยะเวลาหนึ่งรอโอกาส ไม่ว่าจะในสถานที่ใด เพื่อฆ่าหรือทำให้บุคคลนั้น
ได้รับความเจ็บปวดทรมาน

นอกจากนี้ ตามมาตรา 221-4 ยังบัญญัติถึงเหตุที่ทำให้ผู้กระทำ
ความผิดได้รับโทษหนักขึ้นโดยมีโทษจำคุกตลอดชีวิตคือ

ข้อ 1. ฆ่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ข้อ 2. ความผิดฐาน “parricide” คือฆ่าบุพการีของตน ไม่ว่าจะ
เป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือตามความเป็นจริง หรือบิดามารดาโดยการรับบุตรบุญ
ธรรม รวมถึงบรรพบุรุษโดยชอบด้วยกฎหมายสืบสายตรงขึ้นไป

ข้อ 3. ฆ่าผู้ที่ย่อนแอ ไม่ว่าจะจากอายุ ความเจ็บป่วย หรือความ
พิการ ไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจ หรือเพราะเป็นหญิงมีครรภ์ โดยความอ่อนแอนี้ สามารถเห็น
ประจักษ์และผู้กระทำความผิดรู้ข้อเท็จจริงนั้น

¹ คำว่า assassinate ชั้นแรกได้หมายความถึงความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ได้กระทำโดยผู้รับใช้
และมักรับใช้เพราะเห็นแก่เงินค่าจ้าง แต่ประมวลกฎหมายอาญาทำให้ความหมายได้ขยายออกไป.

² Walter Cairns & Robert McKeon, Introduction to French Law, First Edition (London :
Cavendish Publishing Limited, 1995) p.161.

ข้อ 4. ชำผู้พิพากษา คณะลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทหาร ตำรวจ พนักงานศุลกากร เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ พนักงานขนส่งมวลชน หรือฆ่าเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจกระทำการหรือมีหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด โดยผู้กระทำความผิดรู้ข้อเท็จจริงนั้น

ข้อ 5. ชำพยาน เขี้ยว ผู้ที่กล่าวโทษตน เพื่อยับยั้งบุคคลนั้นในการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือร้องทุกข์ต่อกระบวนการยุติธรรม หรือฆ่าเพราะเหตุที่เขาได้เป็นพยาน หรือฟ้องร้องหรือเพราะการที่เขาทำหน้าที่ในทางคดี

และหากการฆ่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตาม ข้อ 1 นั้น เพื่อข่มขืนหรือฆ่าด้วยการกระทำทรมาณหรือทารุณโหดร้าย ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิด

และมาตรา 221-5 ความผิดฐาน “poisoning” คือการพยายามกระทำต่อชีวิตของบุคคลด้วยการใช้สารมีพิษ ไม่ว่าจะเพื่อทำให้ตายในทันทีหรือสะสมสารนั้นภายในร่างกาย และจะส่งผลในเวลาต่อมา

(4) ประเทศเยอรมัน

ประมวลกฎหมายอาญา (Strafgesetzbuch, StGB) บทที่ 16 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต มาตรา 211 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

- (1) ฆาตกร ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ฆาตกร (murderer) คือบุคคลที่ฆ่าผู้อื่นโดยมีเจตนาฆ่า เพื่อสนองตอบความต้องการทางเพศ ความโลภ หรือมีมูลเหตุจูงใจที่ไฝต่ำ หรือด้วยความพยาบาทมาดหมาย ทารุณโหดร้าย หรือโดยวิธีการที่อันตราย หรือการฆ่าเพื่อประกอบอาชญากรรมอื่น หรือเพื่อปกปิดความผิดอื่น

(5) ประเทศออสเตรีย¹

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายอาญาประเทศออสเตรีย ใน section 135 แบ่งประเภทของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาออกเป็น

¹ Emeritus Norbert D. West & Samuel I. Shuman, *The Austrian Penal Act 1852 and 1945 as amended to 1965*, (London : Sweet & Maxwell Limited , 1960)

1. การฆ่าโดยใช้สารพิษ หรือโดยการกระทำที่รุนแรง
2. ฆ่าเพื่อให้ได้มาซึ่งของของผู้อื่น โดยใช้ความรุนแรง
3. จ้างวานฆ่า
4. การกระทำผิดกรณีอื่น ๆ ที่ไม่รุนแรงกว่า ข้อ 1-3

โดยระวางโทษของผู้กระทำแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

- a) บทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิด และผู้ร่วมกระทำ

ตาม section 136 หากกระทำความผิดสำเร็จ ต้องระวางโทษประหารชีวิต เว้นหากเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ ก็จะถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

- b) บทลงโทษสำหรับผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ

ตาม section 137 กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุก 5-10

ปี แต่ทั้งนี้ หากเป็นการฆ่าญาติที่สืบสายโลหิตทั้งในชั้นสูงขึ้นไปและต่ำลงมา สามีภรรยา โดยผู้สนับสนุนรู้ถึงความสัมพันธ์นั้น หรือเป็นการฆ่าเพื่อประโยชน์ในทรัพย์สิน หรือการลอบสังหาร จะต้องถูกลงโทษจำคุก 10-20 ปี

(6) ประเทศฟิลิปปินส์¹

มาตรา 246 กำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ฆ่าบิดามารดา หรือบุตรของตน ไม่ว่าจะเป็โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ รวมถึงฆ่าบรรพบุรุษของตน ทั้งในลำดับถัดขึ้นไปและลงมา และบัญญัติถึงการฆ่าสามีหรือภรรยาของตนด้วย

และการฆ่าในลักษณะอื่นนอกจากมาตรา 246 หากการฆ่าอยู่ในเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 248 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตคือ

(1) ฆ่าเพื่อการกบฏ ทยศ ชาติ หรือเพื่อใช้ประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ของตน

(2) การรับจ้างฆ่า หรือฆ่าโดยมีค่าตอบแทน (price, reward, or promise)

(3) ฆ่าโดยอาศัยน้ำ (inundation), วางเพลิง (fire), ใช้สารพิษ (poison), ระเบิด (explosion), ก่อวินาศกรรมไม่ว่าโดยใช้เครื่องบิน รถยนต์ เรือ หรือพาหนะใด ๆ (shipwreck, stranding of a vessel, derailment or assault a street car or locomotive, fall of

¹ Revised Penal Code of the Philippines (Act No.3815), December 8,1930.

an airship, by means of motor vehicles, or with the use of any other means involving great waste and ruin)

(4) ซ้ำโดยอาศัยสถานการณ์อื่น ๆ (on occasion of) เช่นวางเพลิง ระเบิด เครื่องบินตก หรืออุบัติเหตุจากธรรมชาติเช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟ พายุ โรคระบาด หรือหายนะใด ๆ

(5) มีเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนอย่างเห็นได้ชัด (with evidence premeditation)

(6) ซ้ำโดยทารุณ โหดร้าย หรือทรมาณอย่างจงใจ

ส่วนความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาในลักษณะอื่น ๆ นอกจากตาม มาตรา 246 และ 248 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก

(7) ประเทศจีน¹

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาบัญญัติไว้ในหมวด 4 ตามมาตรา 132 กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาคือ

- ประหารชีวิต
- จำคุกตลอดชีวิต
- จำคุกไม่ต่ำกว่า 10 ปี เว้นแต่กฎหมายลดโทษให้ แต่ทั้งนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี

โดยความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามกฎหมายอาญาของประเทศจีนมิได้บัญญัติเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น²

(8) ประเทศตุรกี³

กฎหมายอาญาของประเทศตุรกีในส่วนที่เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิต

¹ The Criminal Code of the people's republic of China 1980.

² Wang Chenguang & Zhang Xianchu, Introduction to Chinese Law, (Sweet & Maxwell Asia, 1997), p.121.

³ The Turkish Criminal Code (Statute No.765) as amended to June 1964.

ร่างกายนั้น แบ่งระดับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาออกเป็น 3 ระดับคือ ตามมาตรา 448-450 คือ

มาตรา 448 บัญญัติให้ผู้ใดฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุก 24 - 30 ปี

และตามมาตรา 449 ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หากการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น กระทำโดยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. การฆ่าสามีหรือภริยา พี่น้อง พ่อแม่หรือบุตรบุญธรรม พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงหรือลูกเลี้ยง พ่อตาแม่ยายหรือลูกเขยลูกสะใภ้ของตน
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่
3. การฆ่าโดยใช้สารพิษ

และตามมาตรา 450 ผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต หากการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น กระทำโดยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. ฆ่าบรรพบุรุษสายตรงขึ้นไป หรือญาติสืบสายโลหิตลงมา
2. ฆ่าบุคคลในคณะรัฐบาล
3. ฆ่าโดยกระทำทารุณโหดร้าย หรือกระทำทรมาณ
4. ฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
5. ฆ่าบุคคลมากกว่า 1 คน
6. ฆ่าโดยทำให้เกิดวินาศภัย เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม และทำให้เรือล่ม
7. ฆ่าเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดอื่น แม้ว่าการกระทำความผิดอื่นนั้นจะไม่สำเร็จก็ตาม
8. ฆ่าเพื่อประโยชน์จากการกระทำผิด ปกปิดการเตรียมตัวกระทำผิด หรือฆ่าด้วยความโกรธแค้นจากความล้มเหลวในการประกอบอาชญากรรม
9. ฆ่าเพื่อปกปิดความผิด ทำลายพยานหลักฐานหรือร่องรอยการกระทำผิด เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากการกระทำผิด
10. การฆ่าที่เกิดจากการกระทำภายในครอบครัว

จากบทบัญญัติกฎหมายที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาในต่างประเทศก็มีบทบัญญัติถึงเหตุที่ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุจรรยาวัไ้เช่นกัน แต่อาจมีระวางโทษแตกต่างกันไปตามแนวคิดของแต่ละ

ประเทศ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะไม่กล่าวถึงเรื่องความเหมาะสมของการลงโทษ แต่จะกล่าวถึงการกำหนดเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาต้องรับโทษหนักขึ้นเท่านั้น โดยเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศนั้น จะเป็นการแบ่งประเภทของเหตุจรรยาโดยการกำหนดโทษหนักขึ้น แต่หากพิจารณาในภาพรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าการกำหนดเหตุจรรยาในต่างประเทศก็สามารถแบ่งได้ไม่ต่างจากของไทย คือการแบ่งประเภทตามลักษณะอันเนื่องมาจากตัวผู้กระทำกับการแบ่งตามลักษณะและจุดมุ่งหมายของการกระทำ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วในส่วนของประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจะขอใช้การแบ่งประเภทตาม 2 ลักษณะนี้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย